

ואין שרשמי שם דאף דגברים לא נלמנו בכל ואל מכל מקום פשי
אומות העולם היו מקיימים שבועתם שהיו כסוף מלות ברכת
השם ומעט זכר קיים יוסף שבועתו ע"ש ואם כן שפיר נובל
לומר דלא קיים יוסף את התורה אלא בארץ וקלם סער לזה
מדאמרינן בבראשית רבה פרק ל"ב סי' ד' על פסוק וצנוח כבש
והכן הדא אמרה שזמר יוסף את השבת ואם היתא דקיים יוסף כל
התורה גם בחוץ לארץ מאי ריבזתא דשבת ויש לרחות דשבת אלעריך
לאשמעין משום דבן נח שבט חייב מיתה ועיין למרן משנה
למלך בם' פרשת דרכים ריש דרוש א' וק"ל:

ובמה שהרב מעשה אברהם רלה לרחות הוכחתו על פי מה דאמרינן
אין למדין מקודם מתן תורה אלא דלא נחקררה דעתו
משום דהאיכא מאן דאמר דלמדין מקודם מתן תורה אי משום הא
יש לומר דאימור מאן דסבר למדין לא סבר דלא ביום ר"ה אלא
באחד מיומות השנה ולא היה שום נדוד איסור בתגלתו:

כלל ק במבשרים עליו המוליד מבשרים עליו ברכת המזון
כן הוא לשון הרמב"ם בהלכות ברכות פרק ג' דין
י"א ובירושמי במס' בלחם פרק שביעי הלכה ו' בעי ר' יוסי על
פת הבאה מהבואה שגורעה בעיץ שאינו נקוב מהו לומר עליה
המוליד לחם מן הארץ וכח על זה הרב שואל ומשיב בהשמות
מזין ירושלים (שכרס סדר ורעס דטוס ושמיר) לשם וז"ל נשאלתי למה
נקט דוקא המוליד ולא שאל על ברכת המזון והשבתי דעיקר
הבעיה אי עיץ שאינו נקוב נקרא ארץ דשייך לומר המוליד לחם
מן הארץ עיין מנחות דף פ"ד ע"ב מארץ ולא כל ארץ ולכך לא
בטי על ברכת המזון דאף בחי' מבשרים רק על ברכת המוליד
לחמ"ה וזה אינו בא מן הארץ גופיה שהרי היה לו עיץ שאינו
נקוב ועיין חוס' שם ובמ"ל פ"ב מהלכות ביכורים ודוק היטב
עכ"ל ולפי דברי הרמב"ם הנז"ל נראה לי הדל דאין מקום לשאלה
זו דכיון דהא בזה חליא נקיס הבעיה בברכה ראשונה הבאה מחלה
וממילא יופשט גם על ברכה אחרונה ומה שהשיב הרב דעיקר
הבעיה הוא אי נקרא ארץ וכו' נראה שכוונתו לומר דלענין ברכת
המזון פשיטא ליה לר"י דמבשרים על פת מעיץ שאינו נקוב ורק
על ברכת המוליד הוא דמבעיה ליה והוא סימא בעיני שהרי
בירושמי פרק ששי דמס' ברכות הלכה א' חגי כל שאומר אחריו
שלש ברכות אומר לפניו המוליד לחם מן הארץ וכל שאין אחריו
שלש ברכות אין אומר לפניו המוליד לחם מן הארץ ומקשינן
והרי פחות מכאן וכו' ומשי' עי"ש ואילו על חלוקה קמייתא דכל
שאומר אחריו שלש ברכות לא מקשי מידי וסיה לו להקשות והרי
עיץ שאינו נקוב דלאחריו פשיטא לן דמבשר ברכת המזון ולפניו
לא פשיטא לן דמבשר המוליד לחמ"ה ואף אי נימא דהש"ס
שם נקט כר' יונה דלפי פירוש הרב פני משה שם ר' יונה
סובר דאין להספק על פת מעיץ שאינו נקוב דודאי מבשר המוליד
לחמ"ה ורק לענין סכך הוא שיש להספק עי"ש מכל מקום אי
למקא דעקור דר' יוסי פשיטא ליה לענין ברכה אחרונה דמבשר עליה
ברכת המזון ולא נספק אלא על ברכת המוליד היה לו להש"ס
להביא דך ברייתא דחגי כל שמבשר שלש ברכות מבשר לפניו
המוליד לחמ"ה לפשוט ספקו של ר' יוסי ולהכריח כסברת ר' יונה
דפשיטא ליה לבכר עליה המוליד לחמ"ה אלא ודאי מוכח דר' יוסי
מספקא ליה בין בברכה ראשונה ובין בברכת המזון דשתי ברכות
משולכות זו בזו דאם מבשר המוליד מבשר גם כן ברכת המזון
ועם שיש לפלפל בזה אי קימא לן כהירושלמי בזה ועיין בדברי
מרן בבס"ק משנה שם דין י"ב מכל מקום היה לו להרב לבאר כ"ז:

ג מה שכתב שהספק הוא אי עיץ שאינו נקוב נקרא ארץ ואין
לזה ש"ס דמנחות דף פ"ד דדרשינן מארץ ולא כל ארץ
בפניו לא ירדתי לסוף דעתו הגדולה והכני להניע תורף סוגיית
הש"ס הנ"ל והוא דמייטין מאי דהנן אין מביאים ביכורים חוץ
משבעת המינים ולא מחמרים שבהרים ולא מפירות שבמקום
ואמר עולא אם הביא לא קדשי לפי שהן כחושין ושקיל וטרי
הש"ס במילתיה דעולא והדר מיימי דפליגי בה ריש לקיש ור' יוחנן
ר' יוחנן אמר אם הביא לא קדשי וריש לקיש אמר קדשי נעשה

כנחש

הוא שיה' כלל ישראל חייבים בכוונתו ועשה וז"ל דטומאת כהנים
אינו שום כלל אס' כן למאן דסבר דעשה הסוה בכל דוחה לא
חטטה ועשה שאינו שום כלל אכתי קשה דאפילו טומאה דאורייתא
היה לן למדחי משום כבוד מלכים ודוחק לומר דהחוס' בעי' סברי
ונקטי דאין עשה דוחה אפילו ל"ת ועשה שאינו שום כלל ולכן
בסודותיו דמר נלע"ד דיפה כח הכן והראשון נח לי מה שחיר"י ע"ג
ראשון מרן מוהריט"א:

וראיתי להרב מעשה אברהם בחלק א"ח סי' מ"ח שנשאל אם
מוסר להפליג בספינה בשבת ללכת לקראת מלך רב
להסבירים דהא דאין מפליגין בספינה הוא משום איסור חזיון
אי סברי דתחומין דאורייתא אי שרינן איסור תורה משום כבד
המלך והביא דברי הרב ארעא דרבנן הנ"ל וכחכ להכריח דחזיון
איסור תורה מפני כבוד המלך מדכתיב ביוסף הלדק ויגלה ויחלף
שמלותיו מפני כבוד מלכות ויוסף ילא מביא האסורים ביום ראש
השנה דלאמרינן במסכת ראש השנה דף י"א ותגלחת איסור תורה
הוא כמעט מינה דכבוד מלכות דוחה איסור תורה ואין לומר דאין
ג"רין מקודם מתן תורה דהא מילתא פלוגתא היא ואיכא מאן
דאמר דלמדין מקודם מת"ת ולדידיה מוכרח לומר דכבוד מלכות
דוחה איסור תורה ואם כן מותר להפליג בספינה אף אי נימא
דאיסורו משום החזיון ותחומין דאורייתא וכדעת הרמב"ם שהביא
בארעא דרבנן סי' הרמ"ז מכל מקום מותר משום כבוד המלך וכל
שכן לדעת הרמב"ן דכל למעלה מעשרה הוי ספק דדבריהם ולקולא
וגם לתירוק שני סכתב בארעא דרבנן אהיה דמדלגין וכו' דאין
עשה דוחה לא חטטה ועשה נימא דל"ת נדחה נדחה מפני כבוד
המלך ומותר להפליג אלו חו"ד עי"ש ובמחש"ת דבריו תמוהים מאד
איך נוכל להוציא דין על פי הוכחות כאלו דשערי דחיות לא נגעלו
חדא מאן לימא לן דהתגלחת היה ביום ראש השנה דיש לומר
דביום רה"ש לפנות ערב ילא מביא הכלא ואדרבה וסבי חשכה ליל
מוצאי יו"ט ורחק ונכספר ייחלוב לפני פרעה ועוד מי יאמר
דהתגלח בעלמו האם חסר ספרי נכרים במלרים ושמא נכספר
על ידי נכרי דאין בו אלא איסור אמירה לנכרי דמותר משום כבוד
מלכים כטומאה דרבנן דלא גזרו משום כבודם וכל שכן איסור
אמירה ובתגלח פאות הראש דחייב מלקות כתב הרמב"ם בגי' פ'ק
פרק י"ב מהלכות פאות הראש דחייב התגלח אינו לוקה אלא אם כן סייע
להתגלח וכחכ הראב"ד שד דמכל מקום עובר בללו ועי"ש להרב
לחם משנה שכן גם דעת הרמב"ם מדכתיב אינו לוקה משמע דלאו
מיהא עובר וגרסא דדוקא בגילוח פאת הראש הוא דשייך לומר
דעובר גם הניקף על ללו משום דלא תקיפו משמע גם כן לא
חגיחו להניקף אלא דלמלקות כל שלא סייע פסור אבל בשבת וי"ט
התגלח על ידי נכרי ואינו עושה מעשה לסייע להתגלח אין בו
אלא איסור אמירה בעלמא כן נראה לפוס ריהטא ואם כן הוא
באמת שפיר מליגן למימר דהתגלח על ידי נכרי ואין לנו הכרח
דכבוד מלכים דוחה איסור וראיתי כחיוס מפרשים דמדכתיב ויריחו
דמשמע על ידי אחרים ואלו בתגלחת כתיב ויגלה משמע על ידי
עלמו וזהו כבוד מלכות ולי הדל אינו מוכרח לפרש כן אלא מה
שלא הלך מנוול זהו כבוד מלכות והתגלחת תהיה על ידי מי שיהיה
אין נפקא מינה בזה כיון שאין הדבר ניכר ואדרבה התגלחת תהיה
יפה על ידי אחרים מעל ידי עממו:

ועוד יש לומר דהגם דנקיעין דקיימו אבות העולם כל התורה
עד שלא נתנה מכל מקום כבד כתב הרמב"ן דדוקא כשהיו
בארץ ישראל אבל בחוזה לארץ לא היו מקיימין ומהאי טעמא
נשא יעקב אבינו ע"ה שתי נשים וכו' עיין מה שרשמתי בזה
במערכת האל"ף אות קפ"ו (כדי חמד ח"א) ואם כן אף אם נאמר
דהתגלח בעלמו וביו"ט של רה"ש מכל מקום כיון שהיה בחוזה
לארץ לא היה לו לחוש בדבר ולא שהתיר לעלמו מפני כבוד המלך
ואף שכתבתי שם בזה ע"ר דהרב מוהר"י זאכי חידש דיוסף
הלדק כיון שהיה יודע שלא ישוב לארץ היה מקיים התורה גם
בחוץ לארץ והכריח כן מדגחה דעתו של יעקב בשבועת יוסף ולא
הס' שישבור על שבועתו וכן מזה שזמר פרעה שבועת יוסף וכו'
עי"ש מכל מקום אין זה מוכרח וכמו שכתב מרן חיר"א בייעיר